

Zielony Ład: pionierskie wnioski mające na celu odbudowę zasobów przyrodniczych Europy do 2050 r. i zmniejszenie o połowę stosowania pestycydów do 2030 r.

Bruksela, 22 czerwca 2022 r.

Komisja przyjęła dziś pionierskie wnioski mające na celu **odbudowę zniszczonych ekosystemów i przywrócenie przyrody w całej Europie**, od gruntów rolnych i mórz po lasy i środowisko miejskie. Komisja proponuje również **ograniczenie stosowania pestycydów chemicznych i związanego z nimi ryzyka o 50 proc. do 2030 r.** Są to sztandarowe wnioski ustawodawcze mające na celu realizację strategii na rzecz bioróżnorodności i strategii „od pola do stołu”, które pomogą zapewnić odporność i bezpieczeństwo dostaw żywności w UE i na całym świecie.

Wniosek dotyczący **prawa o odbudowie zasobów przyrodniczych** ma kluczowe znaczenie dla uniknięcia załamania się ekosystemu i zapobiegania najgorszym skutkom zmiany klimatu i utraty różnorodności biologicznej. Odbudowa unijnych terenów podmokłych, rzek, lasów, użytków zielonych, ekosystemów morskich, środowisk miejskich i gatunków, które zamieszkują te tereny, jest kluczową i opłacalną inwestycją: w bezpieczeństwo żywnościowe, odporność na zmianę klimatu, zdrowie i dobrostan. W podobny sposób nowe przepisy dotyczące **pestycydów chemicznych** zmniejszą ślad środowiskowy unijnego systemu żywnościowego, zapewnią ochronę zdrowia i dobrostanu obywateli i pracowników rolnych, a także pomogą złagodzić straty gospodarcze, które już odnosimy w związku z pogarszającą się jakością gleb i spadkiem liczebności owadów zapylających wynikającym ze stosowania pestycydów.

Prawo o odbudowie zasobów przyrodniczych ma na celu naprawę szkód wyrządzonych środowisku naturalnemu w Europie do 2050 r.

[Komisja proponuje dziś po raz pierwszy w historii przepisy, których przewodnim celem jest odbudowa zasobów przyrodniczych w Europie, przywrócenie dobrego stanu 80 proc. zniszczonych siedlisk w Europie oraz przywrócenie przyrody we wszystkich ekosystemach](#), od lasów i gruntów rolnych po ekosystemy morskie, słodkowodne i miejskie. Zgodnie z wnioskiem dotyczącym prawa o odbudowie zasobów przyrodniczych do każdego państwa członkowskiego będą miały zastosowanie prawnie wiążące **cele w zakresie odbudowy zasobów przyrodniczych w poszczególnych ekosystemach**, uzupełniające obecnie obowiązujące przepisy. Celem jest objęcie do 2030 r. środkami odbudowy zasobów przyrodniczych co najmniej **20 proc. obszarów lądowych i morskich UE** i ewentualnie rozszerzenie ich na wszystkie ekosystemy wymagające odbudowy do 2050 r.

Prawo to **zwiększy** zakres wprowadzonych dotychczas środków odbudowy zasobów przyrodniczych, takich jak przywracanie przyrody do stanu pierwotnego, przywracanie drzewostanu, przywracanie przyrody do miast lub usuwanie zanieczyszczeń, aby wzmocnić kondycję przyrody. Odbudowa zasobów przyrodniczych nie jest równoznaczna z ich ochroną i nie prowadzi automatycznie do zwiększenia liczby obszarów chronionych. Chociaż odbudowa zasobów przyrodniczych jest konieczna również na obszarach chronionych ze względu na ich pogarszający się stan, nie wszystkie obszary objęte odbudową muszą stać się obszarami chronionymi. Większość z nich nie będzie, ponieważ odbudowa zasobów przyrodniczych nie wyklucza **działalności gospodarczej**. Odbudowa polega na harmonijnym współżyciu i rozwoju wraz z przyrodą poprzez zwiększenie różnorodności biologicznej wszędzie, w tym na obszarach, na których prowadzona jest działalność gospodarcza, takich jak lasy objęte gospodarką leśną, grunty rolne i miasta.

W odbudowę ściśle angażuje się wszystkie grupy społeczne, gdyż przynosi ona im korzyści, musi więc mieć charakter integracyjny. Ma ona [szczególnie pozytywny wpływ](#) na tych, którym zdrowa przyroda bezpośrednio zapewnia utrzymanie, w tym rolnikom, leśnikom i rybakom. Dzięki usługom świadczonym przez ekosystemy, zapewniającym **bezpieczeństwo żywnościowe, odporność ekosystemów, odporność na zmianę klimatu i łagodzenie jej skutków oraz ochronę zdrowia** inwestycje w odbudowę zasobów przyrodniczych generują **wartość gospodarczą wynoszącą 8-38 euro na każde wydane euro**. Inwestycje w odbudowę zasobów przyrodniczych zwiększają również obecność przyrody w krajobrazach i życiu codziennym, co przynosi wyraźne korzyści dla zdrowia i dobrostanu, a także ma wartość kulturalną i rekreacyjną.

W prawie o odbudowie zasobów przyrodniczych określone zostaną **cele i obowiązki w zakresie odbudowy** w odniesieniu do szerokiego zakresu ekosystemów lądowych i morskich. Jednym z głównych priorytetów będą ekosystemy o największym potencjale w zakresie **usuwania i składowania dwutlenku węgla** oraz zapobiegania **klęskom żywiołowym**, takim jak powódzie, lub ograniczania ich skutków. Nowe przepisy opierają się na istniejących przepisach, ale obejmują wszystkie ekosystemy, wykraczając poza dyrektywę siedliskową i obszary chronione sieci Natura 2000, tak aby wszystkie ekosystemy naturalne i półnaturalne zostały objęte odbudową do 2030 r. W przepisach przewidziane jest korzystanie ze znacznych środków UE: w obecnych wieloletnich ramach finansowych około **100 mld euro** zostanie przeznaczonych na wydatki związane z różnorodnością biologiczną, w tym na odbudowę.

Proponowane cele obejmują:

- odwrócenie tendencji spadkowej **populacji owadów zapylających** do 2030 r. i zwiększenie populacji tych owadów od tego roku;
- zerową utratę **zielonych przestrzeni miejskich** netto do 2030 r., ich wzrost o 5 proc. do 2050 r., zwarcie drzewostanu na poziomie co najmniej 10 proc. w każdym europejskim mieście, miejscowości i na przedmieściach oraz zysk netto terenów zielonych zintegrowanych z budynkami i infrastrukturą;
- w **ekosystemach rolnych** ogólny wzrost różnorodności biologicznej oraz pozytywną tendencję w odniesieniu populacji **motyli** występujących na użytkach zielonych, **ptaków krajobrazu rolniczego**, zasobów węgla organicznego w **glebach mineralnych gruntów uprawnych oraz elementów krajobrazu o dużej różnorodności na użytkach rolnych**;
- rekultywację i ponowne nawadnianie osuszonych **torfowisk** wykorzystywanych w rolnictwie i w miejscach wydobywania torfu;
- w ekosystemach **leśnych** ogólny wzrost różnorodności biologicznej i pozytywną tendencję w zakresie łączności leśnej, drewna posuszowego, nierównomiernego starzenia się lasów, ptaków leśnych i zasobów węgla organicznego;
- odbudowę **siedlisk morskich**, takich jak trawa morska lub dno z osadami, oraz odbudowę najbardziej znanych gatunków morskich, takich jak **delfiny i morswiny, rekiny i ptaki morskie**;
- usunięcie barier rzecznych, tak aby do 2030 r. co najmniej 25 000 km rzek zostało przekształconych w **rzeki o swobodnym przepływie**.

Aby pomóc w osiągnięciu celów przy jednoczesnym zachowaniu elastyczności w zależności od uwarunkowań krajowych, prawo wymagałoby od państw członkowskich opracowania **krajowych planów odbudowy** w ścisłej współpracy z naukowcami, zainteresowanymi stronami i społeczeństwem. Istnieją szczegółowe przepisy dotyczące **zarządzania** (monitorowanie, ocena, planowanie, sprawozdawczość i egzekwowanie), które **usprawniłyby również kształtowanie polityki** na szczeblu krajowym i europejskim, gwarantując, że organy wspólnie rozpatrują powiązane kwestie związane z **różnorodnością biologiczną, klimatem i źródłami utrzymania**.

Wniosek dotyczy kluczowego elementu [Europejskiego Zielonego Ładu](#): zobowiązania Europy w ramach [strategii na rzecz bioróżnorodności 2030](#) do dawania przykładu w zakresie odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej i odbudowy zasobów przyrodniczych. Jest to kluczowy wkład UE w toczące się negocjacje w sprawie **globalnych ram różnorodności biologicznej na okres po 2020 r.**, które mają zostać przyjęte podczas Konwencji o różnorodności biologicznej COP15, która odbędzie się w dniach 7–15 grudnia br. w Montrealu.

Rygorystyczne przepisy mające na celu ograniczenie stosowania pestycydów chemicznych i zapewnienie bardziej zrównoważonych systemów żywnościowych do 2030 r.

Przedstawiony w dniu dzisiejszym wniosek dotyczący ograniczenia stosowania pestycydów chemicznych przekłada nasze zobowiązanie do powstrzymania utraty różnorodności biologicznej w Europie na konkretne działania. Wniosek pomoże w budowaniu zrównoważonych systemów żywnościowych zgodnie z [Europejskim Zielonym Ładem](#) i strategią „od pola do stołu”, przy jednoczesnym zapewnieniu trwałego bezpieczeństwa żywnościowego i ochrony zdrowia.

Naukowcy i obywatele są coraz bardziej zaniepokojeni stosowaniem pestycydów oraz gromadzeniem się ich pozostałości i metabolitów w środowisku. W sprawozdaniu końcowym z Konferencji w sprawie przyszłości Europy obywatele wyraźnie zwrócili się o zajęcie się kwestią stosowania pestycydów i [związanego z nimi ryzyka](#). **Obowiązujące obecnie przepisy dyrektywy w sprawie zrównoważonego stosowania pestycydów okazały się jednak niewystarczająco rygorystyczne i były nierównomiernie** wdrażane. Ponadto poczyniono niewystarczające postępy w zakresie stosowania integrowanej ochrony roślin, a także innych alternatywnych podejść. Pestycydy chemiczne szkodzą zdrowiu ludzi i są przyczyną spadku różnorodności biologicznej na użytkach rolnych. Zanieczyszczają one powietrze, wodę i szerzej pojęte środowisko. W związku z tym Komisja proponuje **jasne i wiążące przepisy**:

prawnie wiążące cele na szczeblu UE i szczeblu krajowym polegające na ograniczeniu do 2030 r. o 50 proc. stosowania pestycydów chemicznych i związanego z nimi ryzyka oraz stosowania bardziej niebezpiecznych pestycydów. Państwa członkowskie określą własne krajowe cele w zakresie ograniczenia stosowania pestycydów w ramach określonych parametrów, aby zapewnić osiągnięcie ogólnounijnych celów. **Nowe rygorystyczne przepisy dotyczące przyjaznego dla środowiska zwalczania agrofagów:** Nowe środki zagwarantują, że wszyscy rolnicy i inni profesjonalni użytkownicy

pestycydów będą stosować integrowaną ochronę roślin, w ramach której najpierw rozważy się alternatywne środowiskowe metody ochrony roślin przed agrofagami i ich zwalczania, zanim pestycydy chemiczne będą mogły zostać zastosowane jako środek ostateczny. Środki te obejmują również obowiązek prowadzenia dokumentacji przez rolników i innych użytkowników profesjonalnych. Ponadto państwa członkowskie muszą ustanowić przepisy dotyczące poszczególnych upraw, określające alternatywne – w stosunku do pestycydów chemicznych – środki ochrony roślin.

zakaz stosowania wszystkich pestycydów na obszarach wrażliwych. Stosowanie wszystkich pestycydów będzie zabronione w takich miejscach jak miejskie tereny zielone, w tym parki publiczne lub ogrody, place zabaw, szkoły, tereny rekreacyjne lub sportowe, publiczne szlaki i obszary chronione sieci Natura 2000 oraz wszelkie obszary wrażliwe pod względem ekologicznym, które mają być objęte ochroną na potrzeby zagrożonych owadów zapylających. Nowe przepisy sprawią, że pestycydy chemiczne znikną z naszego najbliższego otoczenia w życiu codziennym.

Wniosek przekształca obowiązującą dyrektywę w rozporządzenie, które będzie bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich. Pozwoli to rozwiązać utrzymujące się problemy związane ze niewystarczającym i nierównym wdrażaniem obowiązujących przepisów w ostatnim dziesięcioleciu. Państwa członkowskie będą musiały przedkładać Komisji szczegółowe **roczne sprawozdania z postępów i wdrażania**.

Wspieranie transformacji:

W pakiecie kluczowych strategii politycznych przewidziane jest wsparcie rolników i innych użytkowników w przechodzeniu na bardziej zrównoważone systemy produkcji żywności, w tym:

- ustanowienie w przepisach nowej wspólnej polityki rolnej **rekompensaty za wszelkie poniesione przez rolników koszty** związane z wdrażaniem nowych przepisów w pięcioletnim okresie przejściowym;
- zintensyfikowanie działań na rzecz zwiększenia na rynku gamy **alternatywnych rozwiązań biologicznych i rozwiązań niskiego ryzyka**;
- badania i rozwój w ramach unijnych programów „**Horyzont 2020**” wspierających nowe technologie i techniki, w tym rolnictwo precyzyjne oraz
- **plan działania na rzecz rolnictwa ekologicznego** służący osiągnięciu celów dotyczących pestycydów w ramach strategii „od pola do stołu”.

Wkład w transformację wniosą również wnioski w sprawie danych na temat zrównoważoności gospodarstw rolnych oraz zmiany na rynku w odniesieniu do **rolnictwa precyzyjnego**, takie jak opryskiwacze wykorzystujące lokalizację geoprzestrzenną i techniki rozpoznawania agrofagów.

Realizacja celów na szczeblu światowym:

Zgodnie ze swoją polityką zrównoważonego stosowania pestycydów Komisja wkrótce zaproponuje, po raz pierwszy w historii, środek, który będzie kontynuacją jej zobowiązania do uwzględnienia **globalnych aspektów środowiskowych** przy podejmowaniu decyzji w sprawie **najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów w żywności**. Importowana żywność zawierająca mierzalne pozostałości zakazanych substancji nie powinna, z czasem, być wprowadzana do obrotu w UE. Przyczyni się to do powstania pozytywnego sprzężenia zwrotnego i zachęci państwa trzecie do ograniczenia lub zakazania stosowania tych pestycydów, które są już zakazane w UE.

Konkretnie rzecz ujmując, Komisja przeprowadzi wkrótce konsultacje z państwami członkowskimi i państwami trzecimi w sprawie środka ograniczającego do zera pozostałości tiametoksamu i klotianidyny, dwóch substancji, o których wiadomo, że znacząco przyczyniają się do spadku liczebności owadów zapylających na świecie. Są to substancje, które nie są już dopuszczone w UE. Po wprowadzeniu środka importowana żywność zawierająca mierzalne pozostałości tych dwóch substancji może – po upływie pewnych okresów przejściowych – nie być już wprowadzana do obrotu w UE.

Wypowiedzi członków kolegium komisarzy:

Wiceprzewodniczący wykonawczy do spraw Europejskiego Zielonego Ładu Frans **Timmermans** powiedział: *Jako ludzie jesteśmy uzależnieni od przyrody. Potrzebujemy powietrza, którym oddychamy, wody, którą pijemy, żywności, którą spożywamy – przez całe życie. Również nasza gospodarka opiera się na zasobach przyrodniczych. Kryzys klimatyczny i kryzys związany z różnorodnością biologiczną zagrażają fundamentom naszego życia na Ziemi. Poczyniliśmy postępy w walce z kryzysem klimatycznym i dziś do zestawu przepisów dodaliśmy dwa akty prawne, które stanowią ogromny krok naprzód w walce z widmem ekobójstwa. Odbudowując zasoby przyrodnicze, możemy nadal zapewniać czyste powietrze, wodę i żywność, a także chronić się przed najgorszym kryzysem klimatycznym. Ograniczenie stosowania pestycydów również pomaga w odbudowie zasobów przyrodniczych i chroni ludzi, którzy pracują z tymi chemikaliami.*

Komisarz ds. środowiska, oceanów i rybołówstwa Virginijus **Sinkevičius** oświadczył: *Europejczycy mają jasne zdanie: chcą, aby UE podejmowała działania na rzecz przyrody i przywróciła ją do ich życia. Naukowcy nie mają wątpliwości: nie ma czasu do stracenia, moment na podjęcie działań wkrótce minie. Jasne jest również uzasadnienie biznesowe: zwrot z każdego euro*

wydanego na odbudowę zasobów przyrodniczych wynosi co najmniej osiem euro. To właśnie ma na celu ten przełomowy wniosek: przywrócenie różnorodności biologicznej i ekosystemów, tak abyśmy mogli żyć i harmonijnie rozwijać się wraz z naturą. Przepisy te mają chronić wszystkich obywateli Europy, a także przyszłe pokolenia, zapewniając zdrową planetę i solidną gospodarkę. Jest to pierwsza tego rodzaju inicjatywa na świecie i mamy nadzieję, że może ona zainspirować do szerokiego zaangażowania na arenie międzynarodowej na rzecz ochrony różnorodności biologicznej podczas zbliżającej się COP15.

Komisarz ds. zdrowia i bezpieczeństwa żywności, Stella **Kyriakides**, podkreśliła: *Nadszedł czas, by zmienić sposób stosowania pestycydów w UE. Chodzi tu o zdrowie obywateli i naszej planety. Dzięki temu wnioskowi spełniamy oczekiwania obywateli oraz wywiązujemy się z zobowiązań podjętych w ramach strategii „od pola do stołu” do budowy bardziej zrównoważonego i zdrowego systemu produkcji żywności. Musimy ograniczyć stosowanie pestycydów chemicznych, aby chronić glebę, powietrze i żywność, a ostatecznie zdrowie obywateli. Po raz pierwszy wprowadzimy zakaz stosowania pestycydów w ogrodach publicznych i na placach zabaw, dzięki czemu będziemy na nie o wiele mniej narażeni w życiu codziennym. Wspólna polityka rolna zapewni wsparcie finansowe rolników w celu pokrycia wszystkich kosztów dostosowania się do nowych zasad przez okres pięć lat. Nikt nie zostanie pominięty.*

Dalsze działania

Obydwa wnioski będą teraz przedmiotem debaty w Parlamencie Europejskim i Radzie zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą. Po ich przyjęciu realny wpływ wniosków będzie odczuwany stopniowo: środki odbudowy zasobów przyrodniczych mają zostać wprowadzone do 2030 r., natomiast cele w zakresie pestycydów powinny zostać osiągnięte do 2030 r.

W związku z tym nie istnieje bezpośredni związek z odczuwanymi już skutkami agresji wojskowej Rosji wobec Ukrainy. Wraz ze zwiększeniem się populacji owadów zapylających i poprawą ich zdrowia, zmniejszeniem się erozji gleb oraz poprawą retencji wody, wnioski te zwiększą odporność Europy i bezpieczeństwo żywnościowe w średnim okresie, a nasze środowisko naturalne stanie się czystsze i w coraz większym stopniu pozbawione toksyn. Zmniejszy to również zależność rolników od kosztownych środków produkcji, takich jak pestycydy chemiczne, wspierając tym samym przystępną cenowo żywność dla wszystkich Europejczyków.

Kontekst

Zdrowe i odporne ekosystemy są podstawą naszego dobrostanu i dobrobytu, zapewniając żywność, czystą wodę, pochłaniacze dwutlenku węgla oraz ochronę przed klęskami żywiołowymi, w tym katastrofami spowodowanymi zmianą klimatu. Ponad połowa światowego PKB zależy od przyrody i świadczonych dzięki niej usług, a ponad 75 proc. rodzajów upraw roślin spożywczych na świecie jest uzależnionych od zapylania przez zwierzęta.

Pomimo swojego znaczenia **stan przyrody w Europie pogarsza się w alarmującym tempie**: ponad 80 proc. siedlisk jest zniszczonych. Najbardziej dotknięte są tereny podmokłe, torfowiska, użytki zielone i siedliska wydmy. Od 1970 r. tereny podmokłe w Europie Zachodniej, Środkowej i Wschodniej skurczyły się o 50 proc. 71 proc. ryb i 60 proc. populacji ptaków zmniejszyło się w ostatnim dziesięcioleciu. W latach 1997–2011 utrata różnorodności biologicznej spowodowała straty szacowane na 3,5–18,5 bln euro rocznie.

Ocena skutków opracowana na potrzeby prawa o odbudowie zasobów przyrodniczych wykazała, że **korzyści płynące z odbudowy tych zasobów** znacznie przewyższają koszty. Szacuje się, że korzyści gospodarcze wynikające z odbudowy torfowisk, bagien, lasów, wrzosowisk i zarośli, użytków zielonych, rzek, jezior, siedlisk morskich i aluwialnych oraz przybrzeżnych terenów podmokłych są ośmiokrotnie wyższe niż ponoszone na ten cel koszty.

Wniosek w sprawie **zrównoważonego stosowania pestycydów** zastępuje **dyrektywę 2009/128/WE** w sprawie zrównoważonego stosowania, której celem było osiągnięcie zrównoważonego stosowania pestycydów w UE poprzez zmniejszenie ryzyka i wpływu stosowania pestycydów na zdrowie ludzi i na środowisko oraz promowanie stosowania integrowanej ochrony roślin. **Główne działania** przewidziane w dyrektywie dotyczyły szkolenia użytkowników i dystrybutorów, kontroli sprzętu do aplikacji pestycydów, zakazu oprysków z powietrza oraz ograniczenia stosowania pestycydów na obszarach wrażliwych. W różnych sprawozdaniach zwrócono uwagę na niedociągnięcia we wdrażaniu dyrektywy, co spowodowało niewystarczające ograniczenie stosowania pestycydów i związanego z nimi ryzyka.

Podczas Konferencji w sprawie przyszłości Europy obywatele z całej Europy i z różnych środowisk zalecali „drastyczne ograniczenie stosowania pestycydów chemicznych i nawozów we wszystkich rodzajach gospodarstw rolnych” oraz „rozwój zrównoważonego rolnictwa, w tym poszanowanie przyrody i pracowników”. Dzisiejszy pakiet stanowi odpowiedź Komisji na pięć wniosków i osiem konkretnych środków zalecanych przez obywateli.

Dodatkowe informacje

[Pytania i odpowiedzi dotyczące odbudowy zasobów przyrodniczych](#)

[Zestawienie informacji na temat prawa o odbudowie zasobów przyrodniczych](#)

[Zestawienie informacji na temat różnorodności biologicznej i odporności](#)

[Broszura: Odbudowa zasobów przyrodniczych](#) (projekty realizowane obecnie w państwach członkowskich)

[Pytania i odpowiedzi dotyczące pestycydów](#)

[Zestawienie informacji na temat ograniczania ryzyka związanego z pestycydami i ich stosowania w Europie](#)

[Zestawienie informacji na temat bardziej zrównoważonego stosowania pestycydów w Europie](#)

[Zestawienie informacji na temat wspierania rolników w ograniczaniu stosowania pestycydów chemicznych](#)

[Interaktywne doświadczenie edukacyjne: Park owadów zapylających](#)